

Kouvolan asemakaavoitukseen liittyvät luontoselvitykset 2021

Petri Parkko & Anni Kiviniemi 19.11.2021

Sisällys

1. TAUSTOJA	3
2. MENETELMÄT JA AINEISTO	3
3. KORJALAN LAAJENNUS	5
4. SAIRAALANMÄKI	8
5. LAUTARO IV	13
6. KALLIONIEMI	16
7. KETTUMÄKI	19
8. KYMIN TEHDASALUE	24
9. HIRVELÄN RANTA-ALUEET	30
10. LÄHTEET	42

1. TAUSTOJA

Kouvolan kaupungilla on käynnissä asemakaavoja, joiden suunnittelua varten tarvittiin päivitetty luontotiedot seuraavilta alueilta: Korjalan laajennus, Sairaalanmäki, Lautaro IV, Korian Kallioniemi, Kettumäki, Kymin tehdasalue ja Hirvelän ranta-alueet. Kouvolan kaupunki tilasi luontoselvityksen xx.2021.

2. MENETELMÄT JA AINEISTO

Liito-orava (*Pteromys volans*) Dir II ja IV, VU

Liito-oravaselvitykset tehtiin 24. ja 25.3., 7., 12., 15. ja 20.4.2021 kaikilla osa-alueilla. Kartoituspäivinä lumi oli sulanut puiden tyviltä ja ulostepapanat olivat hyvin löydettävissä. Varttuneen metsän kuviot kuljettiin maastossa jalkaisin läpi etsien papanoita kuusten ja haapojen tyviltä. Kuvioilta, joilta löytyi liito-oravan ulosteita, etsittiin lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi sopivia kohteita: kolopuita, pönttöjä sekä oravan rakentamia risupesä. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä papanapaikkojen koordinaatit tallennettiin GPS-laitteeseen. Papanahavaintojen sekä metsän rakenteen perusteella rajattiin kartoille liito-oravan elinalueet.

Viitasammakko (*Rana arvalis*) Dir IV

Viitasammakkoselvitykset tehtiin Lautarossa (Vennalampi) ja Hirvelässä rannoilta kuuntelemalla. Selvitysten ajoituksessa käytettiin apuna tiedossa olleiden Kouvolan viitasammakkopaikkojen kututilannetta. Vennalammen kuuntelu tehtiin 3. ja 11.5.2021. Hirvelän kuuntelu tehtiin 10.– 11.5.2021 välisenä yönä klo 23.40–00.10.

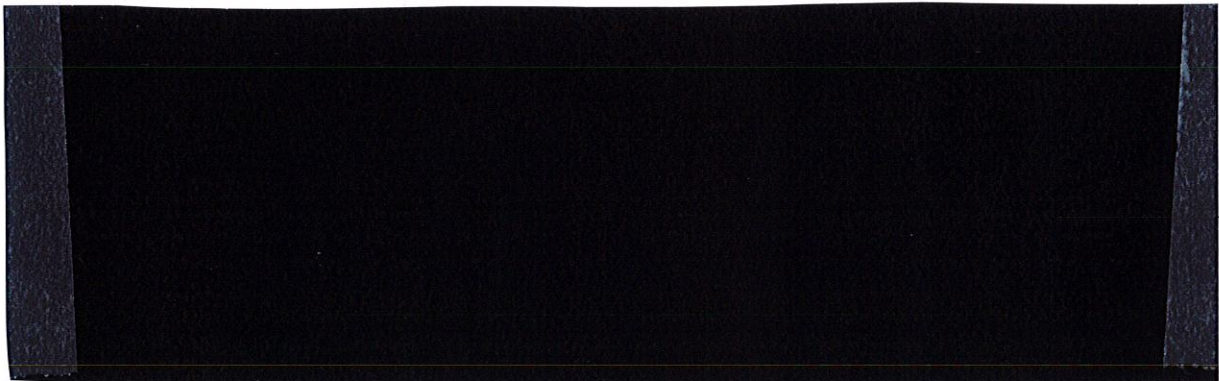
Liitteen IV (a) sudenkorennot

EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) sudenkorentolajia, idänkirsikorentoa (*Sympecma paedisca*) kartoitettiin 1.5.2021 Hirvelän ranta-alueilla, erityisesti Murossa. Laji on aikuistalvehtija ja liikkeellä heti lämpötilan noustua plussan puolelle. Muihin sudenkorentolajeihin liittyvä selvitys tehtiin Hirvelän ranta-alueilla

Kouvolan kaupungin asemakaavoitukseen liittyvät luontonselvitykset 2021

11.6.2021 klo 15.00–19.00, jolloin koko selvitysalueen rannat melottiin kanootilla aikuisia sudenkorentoja havainnoiden. Direktiivilajien lisääntymispaikkojen koordinaatit tallennettiin GPS-laitteeseen ja niiltä merkittiin ylös havaittujen yksilöiden lukumäärä sekä lyhyt elinympäristökuvaukset. Sudenkorennot lentävät aktiivisesti vain aurinkoisella ja lämpimällä säällä, joten säätilalla on suuri merkitys selvityksen onnistumisen kannalta. Kartoituspäivänä oli enimmäkseen aurinkoista ja lämpötila oli +26 °C, joten sudenkorennot olivat hyvin aktiivisia.

Elinympäristöt ja kasvillisuus

Muut kasvillisuus selvitykset tehtiin kesä–syyskuussa 2021. Maastotöihin käytettiin yhteensä viisi maastotyöpäivää. Erityisesti kartoitettiin Kymintehtaan aluetta, jossa tehtiin myös hyönteisselvityksiä haavimalla kasvillisuutta kenttähaavilla. Viimeiset kasvillisuuteen liittyvät maastotarkistukset tehtiin 19.9.2021.

Linnusto

Pesimälinnustoa havainnoitiin ja havainnot kirjattiin kaikkien selvitysosioiden yhteydessä. Muron alueelle tehtiin keväällä 2021 useita käyntejä, joiden yhteydessä kartoitettiin myös lintuja.

Aineisto ja tekijät

Eliölaajien uhanalaisuus raportissa perustuu vuoden 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019) ja elinympäristöjen uhanalaisuus vuoden 2018 arviointiin (Kontula ym. 2018). Eliölaajien nimistö on Suomen

lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan. Raportin luontokartat on tulostettu Ympäristökarttapalvelu Karpalossa (© Maanmittauslaitos).

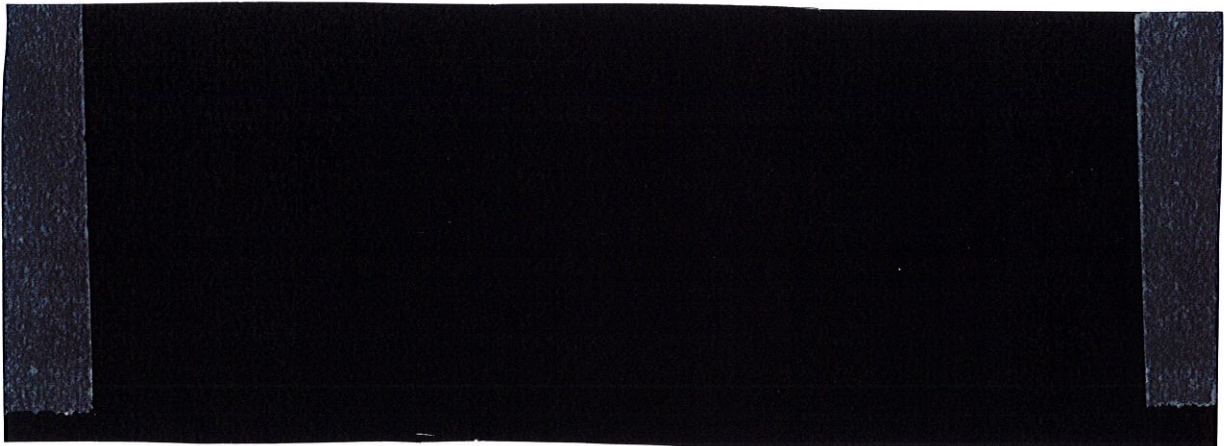
Luontokartoittaja (eat) Petri Parkko vastasi luontonselvityksen maastotöistä, raportoinnista ja kohteiden digitoimisesta. Anni Kiviniemi teki Kymintehtaan, Kallioniemen ja Hiihtomaan putkilokasviselvitykset. Parkko ja Kiviniemi kartoittivat yhdessä Sairaalanmäen ja Kettumäen kangasvuokot.

Raportissa käytetyt lyhenteet: Dir IV = EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulla kielletty; VU = uhanalainen, vaarantunut; NT = silmälläpidettävä; DD = puutteellisesti tunnettu; RT = alueellisesti uhanalainen; * = luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltava.

3. KORJALAN LAAJENNUS

Liito-oravan Dir IV, VU elinalueet

(kartta 1, kohteet 1 ja 2)

5. LAUTARO IV

Liito-oravan Dir IV, VU kulkuyhteydet

(kartta 3, siniset viivat)

Lautarossa on liito-oravan kulkuyhteystarve valtatie yli. Valtatien länsipuolen yksityinen luonnonsuojelualue on todettu liito-oravan elinalue. Käyrälammen ja valtatie välistä ei ole viime vuosina tehty havain-
toja lajista, mutta Jokelassa on elinvoimainen kanta. Sopivia valtatie ylityspaikkoja on vähän, sillä puusto on enimmäkseen liian matalaa liitämiseen.

Liito-oravalle Dir IV, VU sopivat metsät

(kartta 3)

Kohde 1: Vennalammen itäpuolella on pienen jyrkänteen ja lammen välissä pienialaisesti liito-oravalle sopivaa metsää, josta ei löytynyt kuitenkaan papanoita kevään 2021 liito-oravaselvityksessä.

Kohde 2: Valtatie läheisyydessä kasvaa huomattavan paljon nuorta haapaa. Metsäkuvio sopisi ainakin liito-oravan ruokailualueeksi.

Kohde 3: Noron (kuva 4) läheisyyteen on jätetty pieni varttuneen kuusivaltaisen metsän kuvio, jossa kasvaa sekapuuna suurempia haapoja.

Muut IV-liitteen lajit

Lummelampikorento (*Leucorrhinia caudalis*) lisääntyy Vennalammella, mutta viitasammakosta (*Rana arvalis*) ei tehty havaintoja keväällä 2021. Asemakaava-alueella kasvaa kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) toukkien tärkeintä ravintokasvia kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*), mutta alueella ei ole erityisen hyvää habitaattia lajille.

Kuva 4. Lautaron osa-alueen noro 12.4.2021 © Petri Parkko

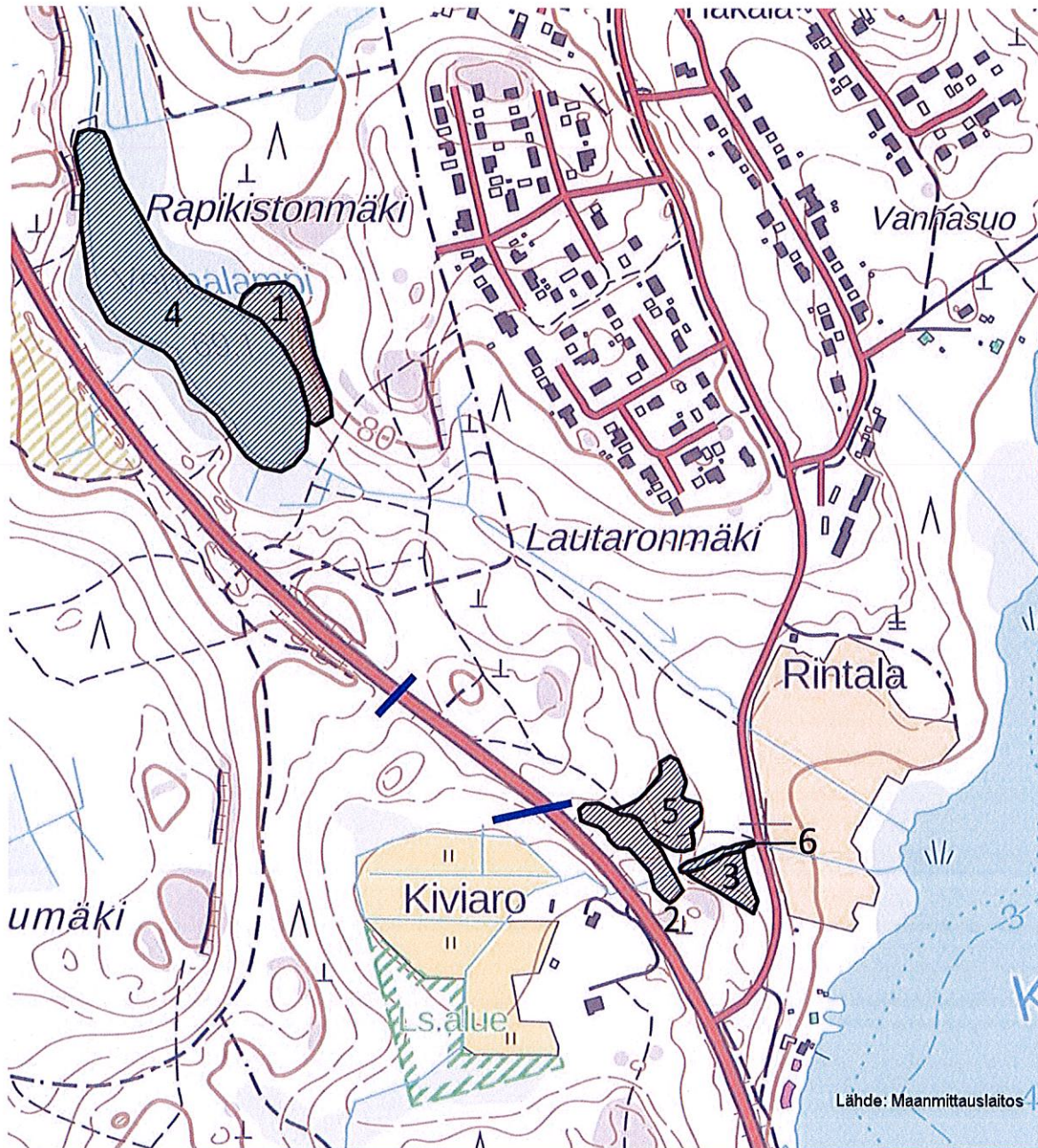
Arvokkaat elinympäristöt

(kartta 3)

Kohde 4: Vennalammen luontotyyppi metsälammet on arvioitu uhanalaiseksi luontotyyppiä. Lammi on myös lummelampikorenon (*Leucorrhinia caudalis*) lisääntymisaluetta.

Kohde 5: Kohde on luontaisesti syntynyttä ja puustoltaan varttunutta mustikkatyyppin kangasta, jossa esiintyy vähän lahoppua. Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat on uhanalaiseksi vu arvioitu luontotyyppi. Kohteella laului kevään 2021 maastokäynnillä töyhtötiainen (*Lophophanes cristatus*) vu (raportin kansikuva).

Kohde 6: Kohde on karttaan rajatuilta osiltaan *vesilain suojelema* noro (kuva 4), jota reunustava metsä saattaa täyttää metsälain 10 § vaatimukset.

Kartta 3. Liito-oravalle sopivat metsät 1, 2 ja 3 sekä arvokkaat elinympäristöt 4, 5 ja 6. Liito-oravan kulkuyhteystarpeet on merkitty sinisillä viivoilla.

Suositukset

Liito-oravalle sopivat metsät ja arvokkaat elinympäristöt tulisi jättää rakentamisen ja hakkuiden ulkopuolelle. Liito-oravalla on valtatie länsipuolella useita tiedossa olevia elinalueita, joista lähin on Kiviaron uudella luonnonsuojelualueella. Valtatie on Kouvolan ja Valkealan elinalueiden välissä. Lajin säilymistä varten välttämätön puustoinen kulkuyhteys valtatie yli tulisi järjestää kohtiin, joissa kasvaa varttunutta puustoa tien molemmilla puolilla. Noron vedenjuoksu-uoma jätetään vesilakikohteena ainakin karttaan rajatulta osaltaan kaikenlaisen kaivutoiminnan ulkopuolelle. Sitä reunustava puusto jätetään hakkuiden ulkopuolelle.

10. LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Nieminen, M. & Nupponen, K. 2017: Kirjoverkkoperhonen (*Euphydryas maturna*) [Linnaeus, 1758]. – Julkaisussa Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin IV-liitteen lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 131–134. Suomen ympäristö 1/2017.

Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.) 2012: Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki. 384 s.

Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unioninluontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 90–96. Suomen ympäristö 1/2017.

Sulkava, R. 2017: Saukko (*Lutra lutra* Linnaeus, 1758). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 72–77. Suomen ympäristö 1/2017.

Syrjänen, K. 2012. Vuorimunkki – *Jasione montana*. Teoksessa: Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 210–212. Tammi, Helsinki.